

ผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิด ต่อสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

ชุดิมา ปัญญาพินิจนุกร กศ.ด.* จินดามาศ โกศลชนวิจิตร กศ.ด.**
เกษร สุวิทย์ศิริ ศค.ม.**

บทคัดย่อ

การแพร่ระบาดของบุหรี่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้สูบ และกระทบต่อเศรษฐกิจของบุคคล ครอบครัว สังคม และประเทศชาติในวงกว้าง ซึ่งสถาบันการศึกษาพยาบาลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพ ให้มีศักยภาพในการควบคุมบุหรี่เพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง(Quasi-experimental research) แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังทดลอง (One group pretest-posttest design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดในการบูรณาการ เนื้อหาการส่งเสริมการเลิกบุหรี่กับวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ 1 สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ จำนวน 32 คน ในปีการศึกษา 2554 ที่ฝึกปฏิบัติงานในหน่วยฝากครรภ์และห้องคลอด โรงพยาบาลสมุทรปราการ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมการเลิกบุหรี่ คู่มือปฏิบัติการพยาบาลในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ แบบบันทึกประสบการณ์เรียนรู้ แบบประเมินความรู้อัตนคติ และทักษะในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบประเมินความรู้เท่ากับ 0.86 แบบประเมินทัศนคติ และทักษะในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคเท่ากับ 0.83 และ 0.87 ตามลำดับ เก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม-เมษายน 2555 โดยให้นักศึกษาประเมินตนเอง ร่วมกับการทำ Focus group วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน paired t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากทดลองความรู้และทักษะในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนทัศนคติในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ ก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการเนื้อหาการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ 1 ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ไปสู่การลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง และการใช้กระบวนการสะท้อนคิด ในการเรียนการสอนมีผลทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการคิดทบทวนสิ่งที่ได้ทำ และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้กับเพื่อนคนอื่นๆจึงเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น รวมทั้งมีความมั่นใจจนก่อให้เกิดทักษะในการปฏิบัติ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การสะท้อนคิด การส่งเสริมการเลิกบุหรี่

* ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

The results of integrated instruction with reflective thinking related to promoting smoking cessation in nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Bangkok

Chutima Panyapinitnukoon Ed.D.* Jindamas Kosolchuenvijit Ed.D.**
Kesorn Suvitayasiri M.A. **

Abstract

There is a pandemic of tobacco usage, which has an impact on the health and the economic status of individuals, families and society. To develop the knowledge of professionals, attitude and potential for health professional in order to promote smoking cessation is the important role of nursing education institutes. This study was quasi experimental research with one sample group and the aim to study the results of integrated instruction with reflective thinking related to promoting smoking cessation in the Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Practicum I course. The group consisted of 32 junior nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Bangkok in the academic year 2554, which were practicing in Antenatal Care Unit and Delivery room at Samutprakarn Hospital. The research instruments in this study included the integrated lesson plan for promoting smoking cessation, learning experience records, and an assessment form related to knowledge, attitude and skills of nursing students in promoting smoking cessation. The samples were asked to complete the self-assessment form and joined group discussions. Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, paired t-tests and content analysis.

The results after the experiment showed that knowledge and skills of nursing students in promoting smoking cessation were statistically significant higher than before the experiment at the .01 level. However, the attitude in promoting abstinence before and after the experiment was not different. According to were encourage students to link theoretical knowledge about promoting smoking cessation in a real situation practice, the results reflected that the students have learned to think of what they have learned, as well as share their experiences with others resulting in expanding their understanding and skills.

Keywords : Integrated instruction, Reflective thinking, Promoting smoking cessation

---

* Director of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok

** Instructor, Boromarajonani College of Nursing, Bangkok

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ตระหนักรู้ว่า การแพร่ระบาดของนุหรีส่งผลกระทบ ต่อสุขภาพของประชาชนทั่วโลก ทั้งนี้เนื่องจากสารเสพติดในนุหรือนอกจากจะทำให้เกิดอันตรายต่อผู้สูบแล้ว บุคคลใกล้ชิดยังอาจได้รับอันตรายจากควันนุหรีมือสองทำให้เกิดโรกระบบทางเดินหายใจหรือโรคมะเร็งได้ โดยเฉพาะหากหญิงตั้งครรภ์เป็นผู้สูบหรือได้รับสารพิษจากควันนุหรีมือสอง ทารกในครรภ์ก็จะได้รับอันตรายด้วย นอกจากนี้ การสูบนุหรียังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของบุคคล ครอบครัว สังคม และระดับชาติเป็นมูลค่ามหาศาล ดังนั้น องค์การอนามัยโลกและหน่วยงานด้านสุขภาพจึงได้ดำเนินงาน เพื่อคัดค้านมาตรการและกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อควบคุมการสูบนุหรี ทั้งมาตรการทางสุขภาพ มาตรการทางสังคม มาตรการทางด้านกฎหมาย หรือมาตรการทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม การควบคุมการสูบนุหรี มีอาจดำเนินการโดยอาศัยมาตรการใดมาตรการหนึ่งเพียงลำพัง จำเป็นที่ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามา มีส่วนร่วมผนึกกำลังกันให้เข้มแข็งจึงจะสามารถต้านทานกลไกการตลาดของบริษัทนุหรี และปกป้องประชาชน ผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ให้ปลอดภัยจากพิษภัยนุหรีทั้งในฐานะผู้บริโภคนุหรีเองหรือเป็นผู้สูบนุหรีมือสอง ดังนั้นสถาบันการศึกษาพยาบาลในประเทศไทย จึงได้ร่วมมือกับเครือข่ายพยาบาลเพื่อการควบคุมยาสูบแห่งประเทศไทย ในการพัฒนาศักยภาพ นักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และกำลังจะสำเร็จการศึกษา ไปเป็นกำลังสำคัญในการดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชนคนไทยในอนาคต ด้วยการบูรณาการเนื้อหาการส่งเสริมการเลิกนุหรีให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปกติ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ก่อนป้อนเข้าสู่ระบบสุขภาพให้สามารถปฏิบัติงานด้าน การส่งเสริมการเลิกนุหรีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทหน้าที่การพัฒนานุเคราะห์ด้านสุขภาพให้มีศักยภาพในการส่งเสริมการเลิกนุหรีดังกล่าว จึงได้นำเนื้อหาการส่งเสริมการเลิกนุหรีมาบูรณาการในการเรียนการสอนหลายวิชา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 เป็นต้นมา เช่น รายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค รายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ และรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ เป็นต้น ส่วนใหญ่เป็นการเรียนการสอนภาคทฤษฎี เพื่อให้ นักศึกษามี ความรู้ความเข้าใจ ในหลักการส่งเสริมการเลิกนุหรี สำหรับการนำมาบูรณาการในรายวิชาภาคปฏิบัติ ยังมีค่อนข้างน้อย คณะผู้วิจัย จึงเห็นความสำคัญ ในการนำเนื้อหา การส่งเสริมการเลิกนุหรีมาบูรณาการในรายวิชาภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะ รายวิชาการพยาบาล มารดาทารกและผดุงครรภ์ 1 ซึ่งนักศึกษาพยาบาลต้องฝึกปฏิบัติการพยาบาล หญิงตั้งครรภ์ ตั้งแต่การดูแลในระยะตั้งครรภ์ ไปจนถึงระยะหลังคลอด ซึ่งหญิงตั้งครรภ์เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่สำคัญที่ต้องส่งเสริมการเลิกนุหรี เนื่องจากหากมีการสูบนุหรีหรือได้รับควันนุหรีมือสองเป็นเวลานาน โอกาสที่จะเกิดภาวะแทรกซ้อนต่อมารดาและทารก ในครรภ์ เช่น ครรภ์เป็นพิษ รกเกาะต่ำ แท้ง คลอด ก่อนกำหนด ทารก น้ำหนักน้อยกว่าปกติ หรือตายในครรภ์ เป็นต้น ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัย ได้นำกระบวนการ สะท้อนคิดมาใช้ในการจัด การเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยให้นักศึกษาเกิด ความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะและมีทัศนคติที่ดี ในการส่งเสริมการเลิกนุหรีในหญิงตั้งครรภ์ ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่มีการบูรณาการเนื้อหาการส่งเสริมการเลิกนุหรี ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลวิชาอื่น ๆ อีกเพื่อให้เกิด ประโยชน์กับประชาชนในการส่งเสริมสุขภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดต่อสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดในการบูรณาการเนื้อหาการส่งเสริมการเลิกบุหรืกับวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์

สมมติฐาน/การวิจัย

สมรรถนะในการส่งเสริมการเลิกบุหรืด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ของนักศึกษาพยาบาลหลังการจัด การเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การนำเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรืในงานประจำ ซึ่งเรียกว่า หลัก 5 A ได้แก่ Ask (การซักประวัติการสูบบุหรื) Advise (การแนะนำให้เลิกและให้ข้อมูล) Assess (การประเมินการเสพและความพร้อมในการเลิก) Assist (การให้ความช่วยเหลือ) และ Arrange (การติดตาม) มาสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ 1 โดยกำหนดให้นักศึกษาประเมินภาวะสุขภาพ และให้การพยาบาลหญิงในระยะตั้งครรภ์ระยะคลอด และระยะหลังคลอด รวมทั้งปฏิบัติการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรืตามหลัก 5A ในหญิงตั้งครรภ์ที่ให้การพยาบาลทุกราย

กระบวนการสะท้อนคิด (Reflective Thinking)

หมายถึง กระบวนการนักศึกษาได้คิด ทบทวนและสะท้อนการกระทำของตนเอง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลหญิงตั้งครรภ์ และปฏิบัติการส่งเสริมการเลิกบุหรืตามหลัก 5A ซึ่งกระบวนการสะท้อนคิดประกอบด้วยกิจกรรม 5 ขั้นตอนคือการบรรยายความรู้สึกรู้สึกและประสบการณ์ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การวิเคราะห์ประสบการณ์ การสรุปแนวคิดหรือหาวิธีแก้ปัญหา และวางแผนการปฏิบัติหรือทดลองนำไปใช้

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมการเลิกบุหรื หมายถึง การจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ 1 โดยนำหลักการพื้นฐานในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรืในงานประจำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ นักศึกษามีสมรรถนะการส่งเสริม การเลิกบุหรื ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการพยาบาลหญิงตั้งครรภ์ ในหน่วยฝึกครรภ์ ห้องคลอด และ ดึกหลังคลอด กิจกรรมส่งเสริมการเลิกบุหรืในหญิงตั้งครรภ์ตามหลัก 5A รวมทั้งกิจกรรมการสะท้อนคิดที่กำหนด ให้ทำทุกสัปดาห์ในระหว่างการฝึกภาคปฏิบัติ

สมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรื

หมายถึง ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ในการให้คำแนะนำปรึกษาของนักศึกษาพยาบาล รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจแก่หญิงตั้งครรภ์เพื่อส่งเสริมให้เลิกสูบบุหรื ซึ่งประเมินโดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรื ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนของกระบวนการสะท้อนคิดจากแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่จอห์น¹ (John,C.2000) และ ไอเลอร์² (Eylar. 2000) ได้นำเสนอไว้ รวมทั้งสังเคราะห์จากงานวิจัยของเดวี³ (Davies,E.1995) ทำให้กระบวนการสะท้อนคิดที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

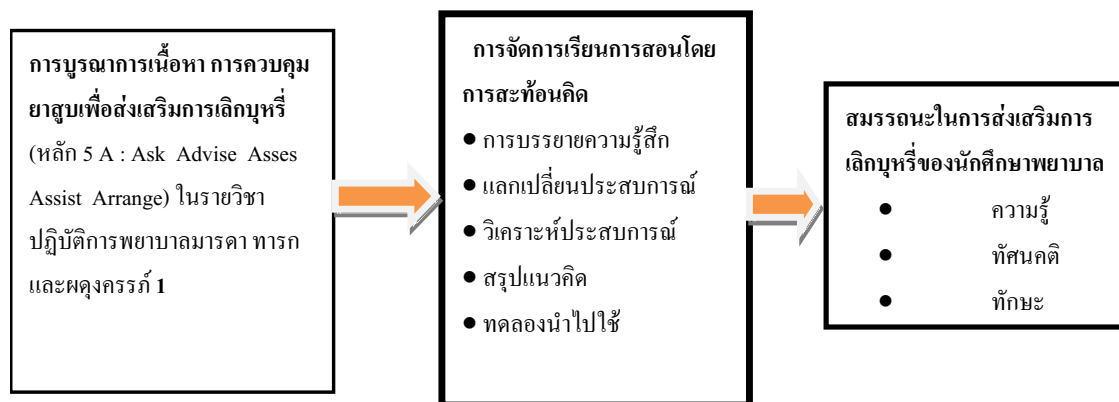
1) การบรรยายความรู้สึกและประสบการณ์ (Description Feelings and Experiences) คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้บรรยาย ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ เช่น การขาดความมั่นใจ ความสับสน ความกลัว ฯลฯ

2) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing Experiences) คือ การที่ผู้เรียนร่วมกันสะท้อนประสบการณ์ในหลายๆมุมมอง หรือ ผู้เรียนดึงประสบการณ์ออกมาแนะนำเสนอและรับรู้เรื่องราวร่วมกัน

3) ประเมินและวิเคราะห์ประสบการณ์ (Evaluation and Analysis Experiences) คือ การที่ผู้เรียนประเมินและวิเคราะห์เหตุการณ์นั้นๆ ร่วมกันว่าดีหรือไม่ดี สาเหตุเกิดจากอะไร เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างมากขึ้น

4) สรุปแนวคิดหรือหาวิธีแก้ปัญหา (Conclusion and Solving Problem) คือ การที่ผู้เรียนร่วมกันสรุปความคิดรวบยอดจากการวิเคราะห์ โดยใช้เหตุผลหรือสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงสรุปแนวทางแก้ไขปัญหา

5) วางแผนการปฏิบัติหรือทดลองนำไปใช้ (Action Plan and Experimentation) คือ การวางแผนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่หรือแก้ไขปัญหเพื่อพัฒนาตนเอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental research) แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest–posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรปี 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2554 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ที่กำลังเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ 1 ในระหว่างเดือนมกราคม - เมษายน 2555 จำนวน 111 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มย่อย เพื่อฝึกปฏิบัติในแหล่งฝึก ต่างๆตามตารางการฝึกปฏิบัติงาน เช่น โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลสมุทรปราการ เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่าง เลือกโดยการสุ่มอย่างง่ายจากการสุ่มแหล่งฝึก เพื่อเป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งสุ่มได้กลุ่มที่ฝึกใน โรงพยาบาลสมุทรปราการ มีจำนวน 32 คน ทำการศึกษาทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ส่วนคือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย

1.1 คู่มือสำหรับครูผู้สอน เป็นคู่มือที่คณะผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางการสอนสำหรับผู้สอนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษาพยาบาล ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ 1 โดยนำหลักการพื้นฐานในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในงานประจำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษามีสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ ประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการพยาบาลหญิงตั้งครรภ์ ในหน่วยฝากครรภ์ ห้องคลอด และตึกหลังคลอด กิจกรรมส่งเสริมการเลิกบุหรี่ในหญิงตั้งครรภ์ตามหลัก 5A รวมทั้งกิจกรรมการสะท้อนคิดที่กำหนดให้ทำทุกสัปดาห์ในระหว่างการฝึกภาคปฏิบัติ

1.2 คู่มือสำหรับนักศึกษา เป็นคู่มือที่คณะผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อให้นักศึกษาใช้เป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติ การพยาบาลประกอบด้วยการจัดการฝึกปฏิบัติการพยาบาลหญิงตั้งครรภ์ในหน่วยฝากครรภ์ ห้องคลอด และตึกหลังคลอด กิจกรรมส่งเสริมการเลิกบุหรี่ในหญิงตั้งครรภ์ตามหลัก 5A รวมทั้งกิจกรรมการสะท้อนคิดที่กำหนดให้ทำทุกสัปดาห์ในระหว่างการฝึกภาคปฏิบัติ

1.3 คู่มือปฏิบัติการพยาบาลในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในงานประจำ คณะผู้วิจัยใช้คู่มือของมูลนิธิณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ที่เขียนโดย กรองจิต วาทีสากรกิจ⁴ มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ในหญิงตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาล

1.4 แบบสอบถามข้อมูลการสูบบุหรี่ของสตรีตั้งครรภ์และการได้รับควันบุหรี่มือสองสร้างขึ้นโดยคณะผู้วิจัย เพื่อให้นักศึกษานำไปใช้ในการซักประวัติหญิงตั้งครรภ์ในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่

1.5 แบบบันทึกประสบการณ์เรียนรู้สำหรับให้นักศึกษานบันทึกประสบการณ์การฝึกปฏิบัติงานและบันทึกประสบการณ์การส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในหญิงตั้งครรภ์

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบประเมินความรู้ ทักษะ และทักษะในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลสร้างโดยคณะผู้วิจัยตรวจสอบความตรงของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีเดียวกันที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ได้ค่าค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบประเมินความรู้ (KR-20) เท่ากับ 0.86 แบบประเมินทัศนคติและทักษะ

ในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) เท่ากับ 0.83 และ 0.87 ตามลำดับ

2.2 แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อสะท้อนความคิดเห็นและผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยประชุมวางแผน เพื่อชี้แจงแนวทาง และหลักการปฏิบัติการวิจัย รวมทั้งแจ้งนักศึกษาทราบถึงรายละเอียดของการทำวิจัย

2. ปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนการปฏิบัติการพยาบาลเพื่ออธิบายคู่มือปฏิบัติการพยาบาล ในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในงานประจำ การใช้แบบสอบถามการสูบบุหรี่ในหญิงตั้งครรภ์ แนวทางการเขียนบันทึกประสบการณ์การเรียนรู้ พร้อมทั้งให้ทำแบบประเมินความรู้ ทักษะ และทักษะในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล ก่อนการเรียนรู้ การสอนภาคปฏิบัติ

3. ทำการสนทนากลุ่ม ทุกวันศุกร์ของแต่ละสัปดาห์เพื่อดำเนินกิจกรรมสะท้อนคิด ในการปฏิบัติการพยาบาลและการปฏิบัติการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในหญิงตั้งครรภ์ที่สูบบุหรี่ หรือมีปัญหาได้รับควันบุหรี่มือสอง โดยมีการจดบันทึกการสนทนากลุ่มทุกครั้ง

4. เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติงาน ให้ นักศึกษาทำแบบประเมินความรู้ ทักษะ และทักษะในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลหลังการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

5. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ เมื่อสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา

การพิทักษ์สิทธิผู้วิจัย

ก่อนทำการวิจัยผู้ทำวิจัยยื่นขออนุญาต เพื่อพิทักษ์สิทธิผู้วิจัย โดยยื่นผ่านคณะกรรมการจริยธรรมและการวิจัยของ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ เมื่อผ่านการรับรองจึงเริ่มทำการวิจัย โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แก่ผู้ร่วมวิจัย ก่อนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและคะแนนการประเมินความรู้ ทักษะ และทักษะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความรู้ ทักษะ และทักษะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ด้วยสถิติ paired t-test

3. ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มในการสะท้อนคิดและจากการบันทึกประสบการณ์เรียนรู้

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 จำนวน 32 คน แบ่งเป็นเพศหญิง 30 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 เพศชาย 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 20-22 ปี คิดเป็นร้อยละ 96.70 ไม่เคยมีประสบการณ์ด้านการสูบบุหรี่ และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ ด้านการให้คำปรึกษาในการเลิกบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 60 มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่คิดเป็นร้อยละ 56.70

2. ผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดต่อสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร หลังการจัดการเรียนจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดในการบูรณาการเนื้อหาสุขภาพกับรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ 1 พบว่าด้านความรู้เกี่ยว และทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมการเลิกบุหรี่อยู่ในระดับดี ด้านความรู้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11. จากคะแนนเต็ม 15 ด้านทัศนคติมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 65.5 จากคะแนนเต็ม 75 ด้านทักษะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ อยู่ในระดับปานกลางมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 52.5 จากคะแนนเต็ม 90

3. การเปรียบเทียบสมรรถนะในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดต่อสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ พบว่า ภายหลังการทดลองคะแนนความรู้และทักษะ ในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนทัศนคติในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันดังแสดงในตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบสมรรถนะในด้านความรู้ในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดต่อสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่

ด้านความรู้	mean	SD	t	P-Value
ก่อนเรียน	7.5	5.30	10.96	.000**
หลังเรียน	11.5	4.96		

** P-Value < 0.01

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบสมรรถนะในด้านทัศนคติในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดต่อสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่

ด้านทัศนคติ	mean	SD	t	P-Value
ก่อนเรียน	60.5	1.75	1.24	.220
หลังเรียน	65.5	2.06		

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบสมรรถนะในด้านทักษะในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดต่อสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่

ด้านทักษะ	mean	SD	t	P-Value
ก่อนเรียน	40.5	2.26	11.24	.00**
หลังเรียน	52.5	2.11		

** P-Value < 0.01

4. ความคิดเห็นของนักศึกษาจากการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ในหุ้ญตั้งครรรค์ แบ่งออกเป็นประเด็นได้ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นต่อการบูรณาการ เนื้อหาการส่งเสริมการเลิกบุหรืกับรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การบูรณาการเนื้อหา การส่งเสริมการเลิกบุหรื กับรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์นั้น มีความเหมาะสมและมีประโยชน์มาก เพราะหุ้ญตั้งครรรค์หลายรายที่มีการสูบบุหรื และมีหุ้ญตั้งครรรค์จำนวนมากที่ได้รับควันบุหรืมือสองจากคนใกล้ชิด เช่น สามี หรือ คนในครอบครัวสูบ พยาบาลในฐานะบุคลากร ทางด้านสุขภาพ มีหน้าที่ต้องให้คำแนะนำ ปรีกษาเพื่อส่งเสริมสุขภาพของหุ้ญตั้งครรรค์ การบูรณาการเนื้อหาการส่งเสริมการเลิกบุหรืจึงเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์และเป็นการเสริมสมรรถนะ ของนักศึกษาให้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ทำให้ได้ประสบการณ์ตรงและง่ายต่อการทำความเข้าใจ

4.2 คู่มือปฏิบัติการพยาบาลในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรืในงานประจำ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาอ่านเข้าใจง่าย ซึ่งประกอบด้วยหลักการส่งเสริมการเลิกบุหรื 5A ช่วยให้นักศึกษาสามารถให้คำแนะนำแก่หุ้ญตั้งครรรค์ได้อย่างเป็นระบบ

4.3 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิด นักศึกษาเห็นว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ เนื่องจากทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ได้ประสบการณ์ที่หลากหลาย และได้เรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาจากการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

4.4 ปัญหาในการฝึกปฏิบัติส่งเสริมการเลิกสูบบุหรื นักศึกษาส่วนใหญ่สะท้อนปัญหาในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรืในหุ้ญตั้งครรรค์ดังนี้

“ขาดความมั่นใจในการให้คำแนะนำ เนื่องจากเรียนรู้สึกว่ามีความรู้ไม่พอ”

“แก้ปัญหาให้กับหุ้ญตั้งครรรค์ไม่ได้ เช่น ปัญหาการสูบบุหรืมือสอง เนื่องจากคนในครอบครัวสูบและผู้ที่สูบยังไม่ต้องการเลิก ทำให้หุ้ญตั้งครรรค์หลีกเลี่ยงการสูบบุหรืมือสองไม่ได้”

“ไม่สามารถหาวิธีแก้ปัญหาได้ ทำให้เรียนรู้สึกขาดความมั่นใจ”

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดต่อสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรื ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร พบว่า คะแนนสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรื

ด้านความรู้และทักษะในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล ภายหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดเพิ่มขึ้น จากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอภิปรายได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ ที่ประกอบด้วย 1) การบรรยายความรู้สึกละประสบการณ์ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้บรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ เช่น การขาดความมั่นใจ ความสับสน ความกลัว ฯลฯ จากการทำกลุ่มสนทนาทุวันศุกร์ ได้พบว่ามีนักศึกษาบางคนมีความรู้สึกไม่มั่นใจในการให้คำแนะนำ โดยเฉพาะในหญิงตั้งครรภ์รายที่มีบุคคลใกล้ชิดสูบบุหรี่ เช่น สามี ประกอบกับยังไม่มีความคิดว่าจะเลิกเลยไม่มีความมั่นใจในการให้คำแนะนำ เพื่อให้เลิกได้อย่างไร จะให้คำแนะนำเพื่อหลีกเลี่ยงจากบุหรี่มือสองเท่านั้น 2) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการที่ผู้เรียนร่วมกันสะท้อนประสบการณ์ในหลายๆมุมมอง หรือผู้เรียนดึงประสบการณ์ออกมานำเสนอและรับรู้เรื่องราวร่วมกัน จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำให้นักศึกษารับรู้ว่าเพื่อนบางคนก็มีประสบการณ์เดียวกัน รู้ว่าควรจะทำอย่างไรเมื่อพบสถานการณ์เดียวกัน 3) ประเมินและวิเคราะห์ประสบการณ์ โดยผู้เรียนประเมินและวิเคราะห์เหตุการณ์นั้นๆร่วมกันว่าดีหรือไม่ดี สาเหตุเกิดจากอะไร เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างมากขึ้น เช่น นักศึกษากล่าวว่าได้ซักถามหญิงตั้งครรภ์ถึงการสูบบุหรี่ แต่หญิงตั้งครรภ์ปฏิเสธ ภายหลังที่พยาบาลมาซักประวัติเพิ่มเติมหญิงตั้งครรภ์ ยอมรับว่าสูบบุหรี่ จากเหตุการณ์นักศึกษาวิเคราะห์ สาเหตุที่ได้รับข้อมูลไม่เป็นจริง อาจเนื่องจากหญิงตั้งครรภ์คงเห็นว่าตนเองยังเป็นนักศึกษา อาจไม่มีประสบการณ์ หรือ อาจไม่สามารถช่วยเหลือได้

นักศึกษาอีกรายพบว่า ขณะที่ซักถามหญิงตั้งครรภ์รายหนึ่งแต่มีหญิงตั้งครรภ์อีกราย ให้ความสนใจและคอยตอบคำถาม เลยได้ข้อมูล ไม่เพียงพอ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสถานที่ไม่เหมาะสม 4) สรุปแนวคิดหรือหาวิธีแก้ปัญหา คือ การที่ผู้เรียนร่วมกันสรุปความคิดรวบยอดจากการวิเคราะห์โดยใช้เหตุผลหรือสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงสรุปแนวทางแก้ไขปัญหานั้น จากการทำกลุ่มสนทนาศึกษาช่วยกันหาแนวทางแก้ปัญหาที่เพื่อนนักศึกษาเจอ เช่น ควรที่จะหาความรู้โดยการอ่านหนังสือ และสังเกตเทคนิคการพูดคุยซักถามจากพี่พยาบาลที่มีประสบการณ์ สถานที่ในการพูดคุยควรมีความเป็นส่วนตัวเพื่อให้ถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อมภายนอกสุดท้าย 5) วางแผนการปฏิบัติหรือทดลองนำไปใช้ คือ การวางแผนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ หรือแก้ไขปัญหามาเพื่อพัฒนาตนเอง ภายหลังจากที่ได้เข้ากลุ่มและหาแนวทางแก้ปัญหา นักศึกษาได้นำไปใช้ แล้วมีการประเมินผล เมื่อเข้ากลุ่มอีกครั้งก็ไปพบว่านักศึกษาไม่เจอปัญหาเดิมที่เคยประสบ สามารถแก้ไขปัญหาลดลง

การศึกษาคครั้งนี้ นักศึกษาได้เรียนเนื้อหาการส่งเสริมการเลิกบุหรี่โดยใช้หลัก 5A แต่ในการฝึกปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเลิกบุหรี่ในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ มีนักศึกษาเพียง 3 คน ที่สามารถส่งเสริมการเลิกบุหรี่โดยใช้หลัก 5A ครบทั้งหมด สำหรับสาเหตุที่ใช้ไม่ครบทั้ง 5A เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์ส่วนใหญ่ไม่ได้สูบบุหรี่และไม่ได้ใกล้ชิดกับคนที่สูบบุหรี่ นักศึกษาส่วนใหญ่จะจะได้ใช้หลักส่งเสริมการเลิกบุหรี่เพียงแค่ 1 A คือ Ask นอกจากนี้ยังพบปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษา โดยพบว่าจากการซักประวัติหญิงตั้งครรภ์ส่วนใหญ่ไม่มีประวัติสูบบุหรี่ แต่ได้รับควันบุหรี่มือสองจากคนในครอบครัว เช่น สามี

โดยหญิงตั้งครรภ์ส่วนใหญ่จะใช้วิธีหลีกเลี่ยงเพื่อป้องกันอันตราย ที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองและทารกในครรภ์ แต่ไม่รู้จะทำอย่างไรให้สามีเลิกบางรายบอกว่าสามีไม่คิดจะเลิกก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ซึ่งนักศึกษาไม่สามารถที่จะช่วยบุคคลดังกล่าวให้เลิกบุหรี่ได้ หญิงตั้งครรภ์จึงมีโอกาที่จะได้รับอันตรายจากบุหรี่มือสองต่อไป

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการ เนื้อหาการส่งเสริมการเลิกบุหรี่เข้าไปในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ โดยใช้กระบวนการสะท้อนคิด จึงสามารถเพิ่มสมรรถนะทางด้านความรู้และทักษะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่สูงกว่าก่อนการเรียนการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของ มณีรัตน์ ธีรวัฒน์ และคณะ⁵ (2550) ที่ศึกษาผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนปลอดบุหรี่ ระดับมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพฯ พบว่า นักเรียนทุกระดับ มีความรู้ เจตคติ และความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ต่อการสูบบุหรี่สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของจิราภรณ์ จันทร์อารักษ์ และคณะ⁶ (2552) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าเห็นภายหลังการใช้หลัก 4 A (Ask Advise Assess Assist) ในการช่วยเหลือให้ผู้รับบริการเลิกสูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปี ที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนิชลบุรี ที่พบว่า ความมั่นใจของนักศึกษาพยาบาลต่อความสามารถในการให้คำแนะนำแก่ผู้รับบริการเลิกสูบบุหรี่ทุกขั้นตอน และทุกหัวข้ออยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดรุณี ชูณะวัด และคณะ⁷ (2552) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าของโครงการเตรียมทนายพยาบาลเพื่อส่งเสริมการเลิกบุหรี่ พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโครงการนักศึกษามีความรู้ เจตคติ และการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการให้คำปรึกษาใน

การเลิกบุหรี่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วม โครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาภรณ์ ศิริวัฒน์ชัยพร⁸ (2552) ที่ทำการศึกษาโครงการครอบครัวปลอดบุหรี่ ที่พบว่านักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการมีความรู้เรื่องพิษภัยบุหรี่หลังการอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบูรณาการเนื้อหาการควบคุมยาสูบในหลักสูตรการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติสามารถส่งเสริมสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษานี้ยังพบว่า คะแนนสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ด้านทัศนคติก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน สามารถอธิบายได้ว่าคะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติของการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลก่อนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การสะท้อนคิดมีคะแนนสูงอยู่ในระดับคืออยู่แล้ว คือ คะแนนเฉลี่ย 60.5 คะแนนจากคะแนนเต็ม 75 ดังนั้นภายหลังการได้รับการจัดการเรียนการสอนซึ่งถึงแม้ว่าคะแนนทัศนคติเพิ่มขึ้นเป็น 65.5 คะแนนก็ตาม เมื่อทดสอบทางสถิติจึงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดช่วยส่งเสริมสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล โดยมีคะแนนด้านความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคะแนนด้านทัศนคติก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่ไม่แตกต่างกันทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการสะท้อนคิดต่อสมรรถนะการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนิ กรุงเทพฯ

จากการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์การส่งเสริมการเลิกบุหรี่ในหญิงตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาล พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่าเป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสม และมีประโยชน์ต่อนักศึกษามาก ทั้งในด้านการเรียนการสอน และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นเรื่องใกล้ตัวที่พบเห็นได้ทุกวัน ในสภาพแวดล้อมของนักศึกษา และในบทบาทหน้าที่ของการเป็นบุคลากรสุขภาพ นักศึกษาเห็นว่าตนเองควรมีสมรรถนะในการให้คำแนะนำและส่งเสริมการเลิกบุหรี่เพื่อช่วยป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ ดังนั้นนักศึกษาจึงเห็นว่านอกจากจะบูรณาการเนื้อหาการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์แล้ว ควรมีการบูรณาการเนื้อหาการส่งเสริมการเลิกบุหรี่กับการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ ด้วย โดยเฉพาะในรายวิชาภาคปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเลิกบุหรี่กับผู้รับบริการในสถานการณ์จริง และได้ฝึกการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งรูปแบบการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาได้มีการสะท้อนคิด ทำให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งกับเพื่อนและอาจารย์นิเทศ ได้แนวทางการแก้ปัญหาในการฝึกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพารณ์ กลั่นกลิ่นและคณะ⁹ (2551) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านบันทึกการสะท้อนคิดประจำวันในการฝึกปฏิบัติสร้างเสริมสุขภาพเด็กของนักศึกษาพยาบาล การสะท้อนคิดสามารถช่วยให้นักศึกษามีการเชื่อมโยงหลักการทางวิชาการที่ได้เรียนรู้สู่การปฏิบัติ ทำให้สามารถพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติการพยาบาล ดังนั้นการสะท้อนคิดจึงสามารถนำมาใช้เป็นเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ทางการศึกษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน

1. จากการวิจัยพบว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาการส่งเสริมการเลิกบุหรี่กับวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ ร่วมกับการใช้วิธีการสะท้อนคิดสามารถส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี และมีทักษะในการส่งเสริมสุขภาพของผู้รับบริการ และบุคคลใกล้ชิดให้ห่างไกลบุหรี่ ดังนั้นควรนำกระบวนการบูรณาการนี้ไปใช้ในรายวิชาอื่นๆ เพื่อช่วยให้นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง เข้าใจบทบาทของพยาบาล ในการเป็นพลังสำคัญต่อการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ สามารถสร้างเสริมสุขภาพและสามารถถ่ายทอดให้แก่ประชาชนผู้มารับบริการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยง่าย

2. ควรนำเทคนิคการสะท้อนคิด ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาทางการพยาบาลในสาขาอื่น ๆ เช่น วิชาปัญหาสุขภาพ วิชาพยาบาลอนามัยและชุมชน วิชาสุขภาพจิต และการพยาบาลจิตเวช ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติได้เป็นอย่างดี เป็นการขยายบทบาทพยาบาลการสร้างเสริมสุขภาพ ให้กับบุคคลทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาสอดคล้องตามปรัชญาหลักสูตร อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

ควรทดลองวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบอื่นๆ เช่นการเสริมพลังอำนาจ การใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา กระบวนการให้คำปรึกษา เป็นต้น เพื่อค้นหาวิธีการที่สามารถส่งเสริมสมรรถนะการสอนการให้คำปรึกษา การสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน เป็นการเตรียมพร้อมเข้าสู่วิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

1. Johns, Christopher. (2000). *Becoming a Reflective Practitioner*. London : Blackwell Science.
2. Eyler, Janet. (2002, October). *Reflecting on Service : Helping Nursing Students Get Most From Service Learning*. *Journal of Nursing Education*. 41(10): 453-456.
3. Davies, E. (1995, April). *Reflective Practice : A Focus for Caring*. *Journal of Nursing Education*. 34(4): 167-174
4. กรองจิต วาทีสาธกิจ. การส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในงานประจำ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนา. (2550).
5. มณีรัตน์ ชีระวัฒน์ และคณะ. (2550). ผลของการใช้หลักสูตรโรงเรียนปลอดบุหรี่ในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.
6. จิราภรณ์ จันทร์อารักษ์ และคณะ. (2552). การศึกษาความคิดเห็นภายหลังการใช้ระบบการช่วยเหลือแบบ 4 A (Ask, Advise, Assess และ Assist) เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการเลิก สูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี.
7. ครุณี ชุมพะวัต และคณะ. (2552). โครงการเตรียมทนายทนายพยาบาลเพื่อส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่.
8. รัตนาภรณ์ ศิริวัฒนชัยพร.(2552). โครงการครอบครัวปลอดบุหรี่นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ.
9. พิมพาภรณ์ กลั่นกลิ่น และคณะ.(2551) ประสิทธิภาพการเรียนรู้ผ่านบันทึกการสะท้อนคิดประจำวันในการฝึกปฏิบัติสร้างเสริมสุขภาพเด็กของนักศึกษาพยาบาล.